

Kauriiden vaikutus Suomen luontoon

Leena Kauppila

20.10. 2020

Suomessa esiintyvät kauriit:

Valkohäntäkauris (-peura) ja metsäkauris

Valkohäntäkauris isompi ja sillä on häntä.

Vieraslaji

Metsäkauris pienempi, takamus valkoinen. 1700-luvulla elänyt Suomen rannikolla, nykyinen kanta siirtoistutusten tulosta

Valkohäntäkauris

Nostaa hännän pystyyn erityisesti paetessaan, juoksunopeus max 70 km/h, uintinopeus 20 km/h, hyppykorkeus 2,7 m

Metsäkauris

Ei häntää, valkoinen takamus
Myös hyvin nopea juoksija ja hyvä hyppääjä.

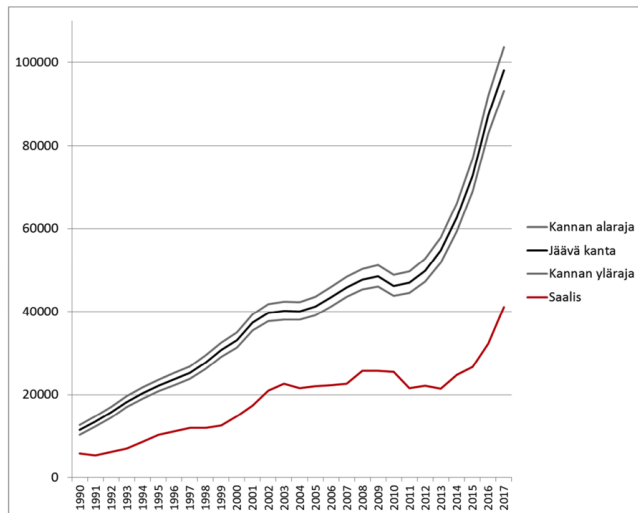
Osmo Ek ikuisti metsäkauriin näyttävän loikan Viikissä. KUVA: OSMO EK / LUKIJAN

Kuva: Osmo Ek

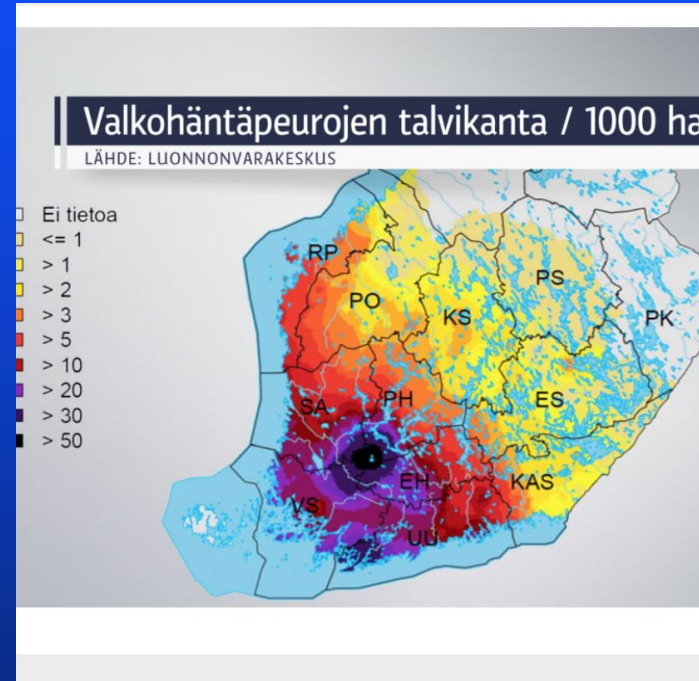
Valkohäntäkauriiden määrä

Metsäkauriita on melkein yhtä paljon, mutta niitä ei tilastoida

Piironen, Antti 2015. Uudenmaan valkohäntäpeurasuunnitelma. 25p. <http://riista.fi/wp-content/uploads/2016/11/Uudenmaan-vhp-suunnitelma.pdf>.

Kuva 1. Valkohäntäpeuran talvikannan koko sekä saalis Suomessa vuosina 1990 - 2017.

Vieraslaji, joka tuotiin Suomeen 1938, kannan kasvu on viime vuosina ollut erittäin voimakasta.

Valkohäntäkauriit keskittyvät Lounais-Suomeen. Muualla Euroopassa on vain pieni heikko populaatio Tsekeissä.

Valkohäntäkauriiden ravinto

- Ovat kotoisin yli 1000 km etelämpää Pohjois-Amerikan lehtipuuvyöhykkeeltä
- Syövät lehtipuiden ja pensaiden oksia, tammenterhoja, kukkivia kasveja ja siemeniä, varpukasveja
- vrt: lehmät, lampaat ja vuohet syövät pääasiassa ruohoa

Kauriiden ravinto Suomessa talvella:

- Lehtipuiden oksat, mustikan ja puolukan varvut, nämä eivät riitä
- Tarvitsevat Suomessa talvella tukiruokintaa. Ruuan tarve 1,5-2 kg juureksia ja viljaa/vrk, Etelä-Suomessa 6 kk:n ajan, pohjoisempana pidempään
- Ruokinta lisää kokoa ja parantaa lisääntyvyyttä (lisäytyvät 70-100 %)

Riistaruoointaa Kirkkonummella,
takana kyttäyskoppi ampumista varten

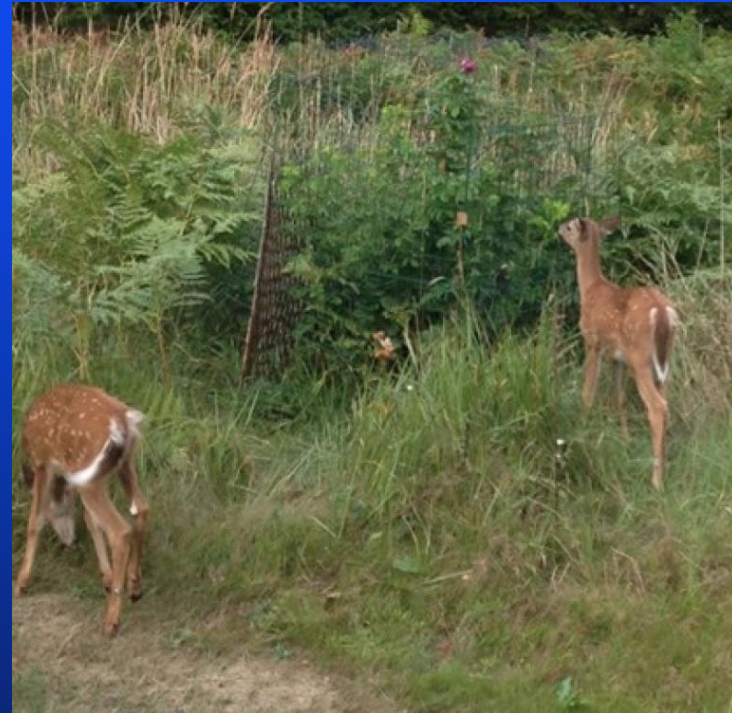

Riistaruoointaa Espoon
keskuspuistossa

Valkohäntäkauriit siirtyvät keväällä reviireilleen.

Normaalisti liikkuvat hämärässä ja yöllä. Jos eläimiä on runsaasti hakevat ruokaa myös päivällä

Kaikki aidan ulkopuolella olevat kukat syödään

Kuvat: <http://www.norrmark.fi/Peurakirja.pdf>

Valkohäntäpeurojen tuhoja

Aidan sisäpuolella

- ja ulkopuolelle katsotuna

Luonnonkukat ja niiden siemenet syödään

Mäkitervakko ennen

- ja jälkeen kauriiden visiitin

Kasvituhoja

Kurjenkello suojattuna

Kauriit kävivät, suojauksesta huolimatta vain osa kasvista säästy

Luonnonkukkia, joita kauriit syövät:

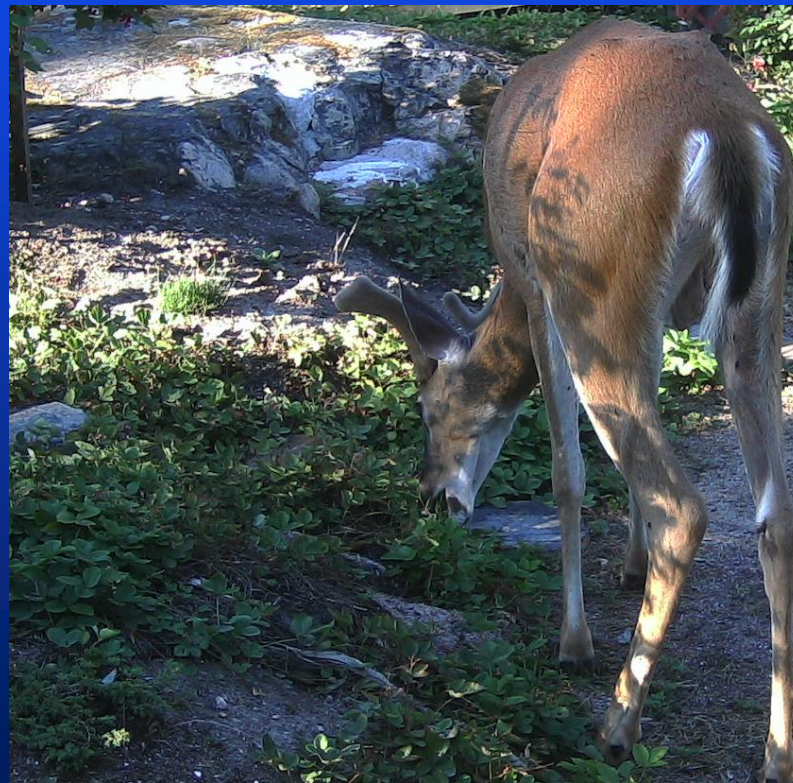
Ahdekaunokki, **Ahomansikka**, Ahomatara, Aitovirna, Alsikeapila, Erilaiset keltanot, Harakankello, Heinätähtimö, Hevonhierakka, Hiirenvirna, Hopeahanhikki, Huopaohdake, Iso- ja pienikäenrieska, Isomaksaruoho, Käenkaali, Käenkukka, Kalliokielo, Kanerva, Kangasmaitikka, Kannusruoho, Karhunputki, Keltakurjenmiekkä, Keltamaksaruoho, Keltamatara, Keltavuokko, Ketohanhikki, Kevätesikko, Kevätlinnunherne, Kevättähtimö, Kielo, Kissankello, Koiranputki, Koiranruusu, Kultapiisku, Kurjenjalka, Kurjenkello, Kurjenpolvet (kaikki lajikkeet), Kyläkellukka, Lehtipuut (kaikki lajikkeet), Lehtohorsma, Lehtovirmajuuri, Leinikit (kaikki lajikkeet), Lemmikit, Leskenlehti, Lillukka, Luhtavuohenokka, Maariankämmekkä, Maitohorsma, Mäkikuisma, Mäkitervakko, Mänty, Mäntykukka, Meriasteri, Merirannikki, Mesiangervo, Metsäapila, **Metsämaitikka**, Metsätähti, Metsävirna, **Mustikka**, Niittyhumala, Niittynätkelmä, Nokkonen, Nurmitädyke, Ojakärsämö, Ojakellukka, Oravanmarja, Orvokit (kaikki lajikkeet), Orvontädyke, Paimenmatara, Päivänkakkara, Peltoemäkki, Peltosauramo, Pihasaunio, Poimulehti, Punaailakki, Puna-apila, Puolukka, Ranta-alpi, Rantakukka, Rantamatara, Rätvänä, Rentukka, Rohtotädyke, Ruiskaunokki, Ruoholaukka, Ruusuruoho, Särmäkuisma, Siankärsämö, **Sinivuokko**, Sudenmarja, Suolaheinä, Suoneidonvaippa, Suopayrtti, Syyläjuuri, Tähkätädyke, Talvikit, Terttuselja, Tummarusokki, Tummatulikukka, Vadelma, Valkoailakki, Valkoapila, Valkolehdokki, Valkomaksaruoho, Valkovuokko, Voikukka, Vuohenputki

Valkohäntäkauris on syönyt
sinivuokon lehdet

Valkohäntäkauris syö
metsämansikkakasvustoa

Tärkeimpien mesi- ja siitepölykasvien tuhoja

Horsma ja vadelma ovat Suomen tärkeimpiä kasveja mehiläishoidon kannalta

Maitohorsman kukat ja lehdet on syöty

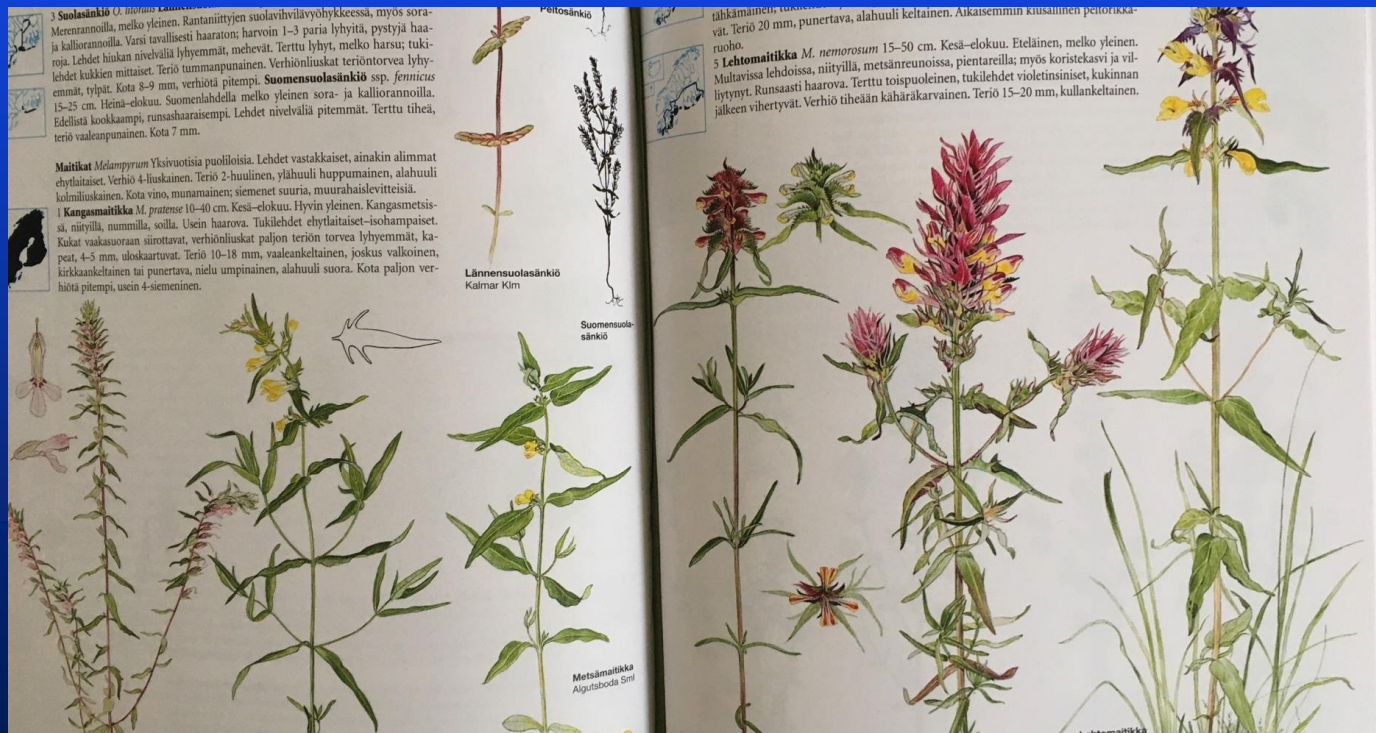
Vadelman kukat ja lehdet on syöty

Pölyttäjäille tärkeitä kasveja

Esimerkkikasvi: Maitikat

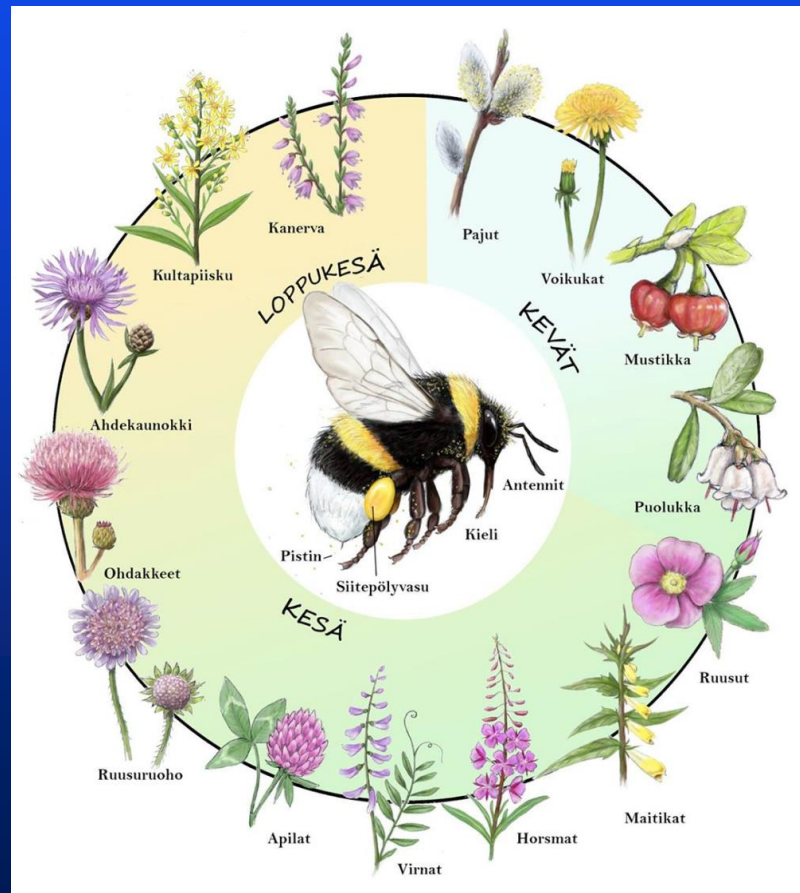
- kukkivat pitkään kesä-elokuussa
- yksivuotisia, esiintymät olleet runsaita
- muurahaiset levittävät siemenet
- kauriit syövät paikoitellen joka ikisen kasviyksilön!

Mehiläisten tärkeimmät pölytyskasvit

pölyttäjät kärsivät, jos kukkivien kasvien ketjuun tulee aukko. Suuri osa pölyttäjistä ei pärjää yli 3 vrk:ta ilman ruokaa.

Marjoja ravintonaan käyttävät nisäkkäät, linnut ja hyönteiset kärsivät, kun valkohäntäkauriit syövät esim. vadelmien, mustikoiden, metsämansikoiden ja pihlajien kukat ja lehdet. Marjoja ei sen jälkeen tule.

Metsänpohjan tuhoja

Kurjenpolvi on syöty.
Maapohjan kasvipeitteeseen
tulee aukkoja, jotka
korvautuvat toisilla kasveilla,
mutta millä?

Metsään tallautuu lukuisia kauriiden
polkuja, jotka kuluttavat metsän
pohjaa ja paljastavat puiden juuria,
seurauksena juurivaurioita.

Puustotuhoja

**Sarvien hankausjälkiä puissa.
Puut kasvavat heikosti, osa
kuolee, osa kaatuu myrskyssä**

**Tuhoja erityisesti lehtipuissa,
joskus männyissäkin**

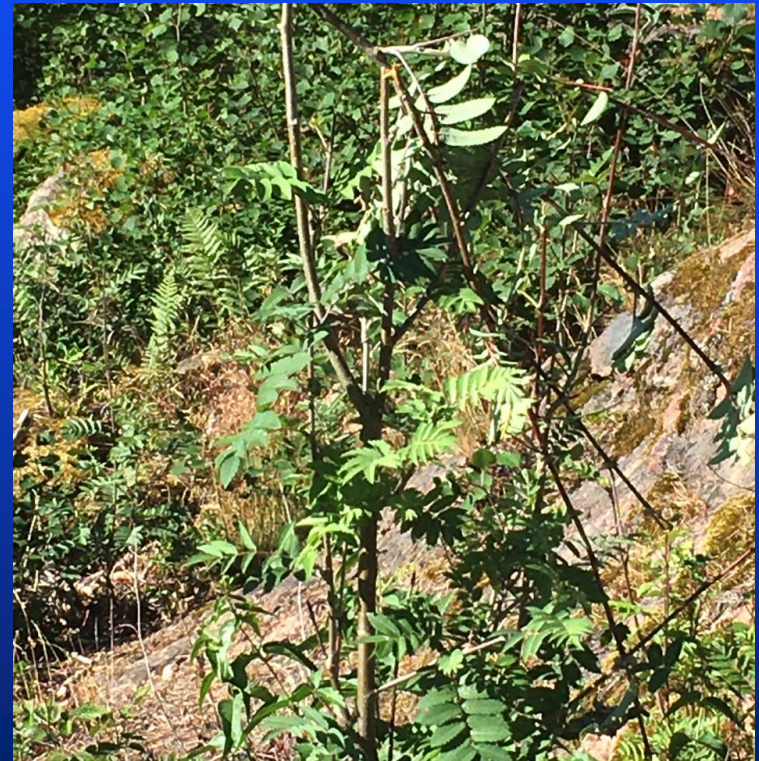

Puustotuhoja

Erityisesti tammet, vaahterat, haavat, pähkinäpensaat, paatsamat ja pihlajat eli lehtometsien puut kärsivät (vrt Ruissalo)

Latvat ja lehdet syödään. (5-v tammi)

Pienet puut katkaistaan

Kauriit syövät mustikanvarpujen latvukset

Latvuston syönnin jälkeen kukkia ei tule 2-3 vuoteen.
Tuhot laajoilla alueilla pölyttäjien ja varvustossa elävien pienten eläinten/lintujen ravinnonsaanti ja suoja heikkenevät

Vas. syötyjä varpuja, oik. normaaleja

Varpujen päät eivät kesän aikana kasva takaisin

Maaseudun Tulevaisuus 9/19

Valkohäntäpeurojen tiheä kanta voi johtaa ekokatastrofiin

Metsä 29.09.2019 VESILAHTI

Elli-Noora Kamppuri

Mustikoiden häviämällä on vaikutusta koko ekosysteemiin – kärsijöinä muun muassa pölyttäjät ja metsäkanalinnut.

Metsän aluskasvillisuuden muutoksia USA:ssa tiheällä kaurisalueella

**Paikoitellen metsät ovat
muuttuneet ‘saniaisaroiksi’
Pensylvania 3% → yli 30%**

**Varpukasvillisuus ja pienet puut
puuttuvat, isoissa puissa on paljon
runkovaurioita**

Miksi Suomessa vieraslaji valkohäntäkauris on lisääntynyt valtavasti?

Onko kyseessä:

-ilmastonmuutos?

-petoeläinten vähäisyys?

-tehokas talviryökintä?

Metsästäjien nettikeskustelua ruokinnasta

‘Kyllä minä parhaana talvena 30 000 litraa viljaa syötin. Nyt olen hommannut 10 000 litraa talvessa. Porkkanaa menee lisäksi niin paljon kuin kehtaa ostaa. Sokerijuurikas on paras. Totuus on, peura kiittää talviruokinnasta. Vasoja sikiää hyvin, kolmea tekevät, olen nähnyt nelosetkin.’

‘Kovana talvena minulla menee viljaa 10 tonnia, perunoita ja juurikkaita ym. 60 tonnia.’

Riistakeskus: valkohäntäkauriin talviryökinnän vähimmäistarve Uudellamaalla

			Vähimmäistarve	Valkohäntäpeura
			150 vrk/25 yks.	25 yks.
Rehulajike	noin %	kg		noin kg/vrk
Juurekset:	70	3000		20–35
peruna, porkkana, omenat				
yms. nestepitoinen rehu				
Kaura (myös litistekaura)	20	750		5–10
Nurmisäilörehut, apilaheinä	10	300		2–5

Ruokinnan tarkoitus: riistamäärän lisääminen ja helppo metsästys

Suomi on ainoa maa, jossa valkohäntäkaurista saa ampua
piilokojusta lähietäisyydeltä ruokinnalle!

Tällä tavalla Suomessa ammutaan yli 90 % kauriista

Annammeko luonnon tuhoutua, jotta 3%
väestöstä saa kasvattaa riistaeläimiään ilman
minkäänlaisia rajoituksia?